

MAI 2006

COALIȚIA DE GUVERNARE STAREA DE FAPT

**Analiza Infopolitic.ro
mai 2006**

COALIȚIA DE GUVERNARE - STAREA DE FAPT

Guvernul de coaliție PNL-PD-UDMR-PC este exemplul clasic la care susținătorii democrației majoritariste (și ai sistemului electoral majoritar) recurg pentru a reliefa consecințele nefaste pe care reprezentarea proporțională le are asupra sistemului politic. Aceștia vorbesc despre ineficiență, despre instabilitate politică, despre lupte politicianiste sterile între partidele care compun guvernele multicolore (pe care un astfel de sistem electoral le favorizează sau chiar le generează, în viziunea unor „radicali”). În acest moment Coaliția aflată la guvernare deține argumente pentru a proba fiecare dintre aceste „acuze”.

Partidele componente acționează aproape de fiecare dată în mod individual și egoist, au comportamente conflictuale, fiind dominate mai degrabă de logica unei guvernări monoculare, exclusiviste și antagoniste. Ele sunt interesate înainte de toate de propria imagine, de acumularea de capital electoral în detrimentul „partenerilor”. Guvernarea cade în plan secund, fiind folosită în primul rând în scopuri cu caracter imagologic. Practic, cu excepția liberalilor, care nu au avut altă soluție, toate celelalte formațiuni au încercat să se detașeze cât mai mult de actul de guvernare astfel încât erodarea și consecințele negative inevitabile să nu le afecteze. Ultimele evoluții au arătat o lipsă de coeziune și de coordonare a coaliției, atât în plan executiv, acolo unde partidele componente se atacă reciproc, cât și în parlament, slaba mobilizare ducând nu de puține ori la eșecuri legislative. Colaborarea conjuncturală și punctuală a condus fie la pierderea majorității, fie la reconfigurarea ei, într-o manieră ce a presupus un melanj între putere și opoziție (vezi votul din Senat pentru proiectul de lege conservator privind reducerea TVA pentru produsele alimentare de bază cu 10% sau votul pentru alegerea președintelui Camerei Deputaților). Este vorba despre o fluidizare a majorității parlamentare, partidele componente ale Coaliției votând în funcție de negocierile punctuale pe care le fac.

În momentul de față nici unul dintre actorii aflați în Executiv nu mai dorește menținerea actualei formule guvernamentale, integrarea în UE fiind singurul liant.

PNL-PD-UDMR-PC = *coalțiie minimal câștigătoare conectată* – este o coalțiie ce pleacă de la premisa că partidele caută să se alieze cu formațiunile parlamentare cele mai apropiate din punct de vedere axiologic până se formează o coalțiie majoritară. Într-adevăr, partidele politice românești nu sunt partide ideologice, nu au ca element dominant ideologia. Cu toate acestea, în procesul de formare a actualei coalțiiei s-a ținut cont de anumite criterii (tot imagologice) care au exclus PSD și PRM. Mai mult, într-o maniera destul de simplificatoare, cele patru formațiuni prezente în Executiv pot fi poziționate de aceeași parte a axei stânga/dreapta și anume la dreapta: o formațiune liberală (în interiorul căreia există două aripi, una adeptă a liberalismului clasic, inexistent în Europa contemporană și una adeptă a liberalismului social sau a liberalismului bunăstării), un partid care caută să se identifice cu curentul popular, fără a avea vreo legătură cu creștin-democrația, poate doar cu conservatorismul, un partid conservator cu evidente tendințe sociale și o formațiune etnică ce reprezintă un conglomerat ideologic (de tip federativ), reunind grupări cu orientări diferite.

PD a căutat constant să exploateze asocierea imagologică cu Traian Băsescu și, pe fondul unei atitudini duplicitare, a încercat să obțină o poziție dominantă atât în cadrul Alianței, cât și al Coalțiiei. Democrații i-au pus aproape de fiecare dată pe liberali într-o poziție defensivă și au speculat din punct de vedere electoral orice moment cu vizibilitate și impact pentru opinia publică. De asemenea, ei au încercat să se întărească atât la nivel local cât și parlamentar, recurgând la o practică pe care au dezavuat-o în trecut: migrația politică. Acest gest a tensionat relațiile cu partenerii de guvernare, liberalii acuzându-i de încălcarea protocolului Alianței. Democrații au fost cei care au stimulat și întreținut starea conflictuală din cadrul Coalțiiei, astfel încât actuala conjunctură politică plasează PD într-o situație destul de delicată. Practic formațiunea condusă de Emil Boc a deschis de la începutul mandatului canale conflictuale cu toate partidele politice. În consecință, în acest moment PD este izolat pe scena politică. În condițiile în care nici locomotiva imagologică, Traian Băsescu, nu mai funcționează la parametri maximi, fiind vizibilă o ușoară criză în care șeful statului a intrat, atunci PD trebuie să-și găsească parteneri. Este mai mult decât evident faptul că în prezent nici o formațiune politică nu poate

mobiliza un segment important din electorat care să-i permită o guvernare monocoloră. După eșecul proiectului de fuziune democrato-liberal, PD a recurs la planul secund de creare a unui puternic partid de centru-dreapta. Democrații au demarat discuții cu PPCD, o formațiune prin intermediul căreia pot obține o poziție privilegiată și în relația cu PPE. De fapt, în momentul de față acesta ar fi singurul avantaj al colaborării cu un partid creditat cu 2% intenție de vot). Tocmai de aceea, democrații sunt destul de puțin flexibili în discuțiile cu țărăniștii, cele două formațiuni situându-se pe poziții antagonice: în timp ce PD, o formațiune fără o identitate ideologică clar conturată, dorește o fuziune prin absorbție, PPCD susține ideea unei construcții politice de tip federativ.

În aceste condiții zvonul privind discuțiile și apropierea dintre PD și PSD nu poate trece neobservat. Dacă majoritatea parlamentară poate fi fluctuantă, atunci și cea guvernamentală se poate reconfigura.

PNL a dat impresia că este Cenușăreasa acestei guvernări. Liberalii au fost puși aproape de fiecare dată în defensivă și, datorită postului de premier pe care îl dețin, au fost nevoiți să adopte – mai ales în fața atacurilor democrate sau conservatoare – o atitudine conciliantă și un ton moderat. De altfel, în plan imagologic, PNL este principalul responsabil pentru actul de guvernare, fiind în acest sens cel mai expus criticii și erodării care intervine inevitabil. Momentul de indecizie a lui Tăriceanu în privința demisiei, „criza telefonul”, întâlnirea în trei de la palatul Victoria, atacurile prezidențiale pe linia grupurilor de interese sau „cazul Dinu Patriciu” i-au pus într-o reală dificultate pe liberali. Destul de târziu și doar pe fondul unor gafe prezidențiale (secretizarea legilor privind siguranța națională, scandalul CNSAS, condamnarea comunismului), PNL a început să gestioneze mai bine relația cu democrații, în sensul unei ușoare reechilibrări a raporturilor de forțe. Cu toate acestea relația tensionată cu PD se menține pe trei direcții: 1. răspunsul la atacuri; 2. atacul indirect via Traian Băsescu; 3. conflicte directe, în situații punctuale, mai ales în teritoriu, pe plan local. Deși au căutat să se centreze pe problemele guvernării, drept pentru care au încercat să nu amplifice conflictele, liberalii nu au reușit să omogenizeze coaliția și actul de guvernare. O constantă a politicii liberale în actualul mandat este relația bună cu UDMR.

De asemenea, în încercarea de a contracara acțiunile politice ale democraților, PNL a demarat, la rândul său, discuții cu țărăniștii în vederea unei colaborări, posibilitatea unei înțelegeri între cele două formațiuni fiind în acest caz mult mai mare. Viziunile liberală și cea țărănistă, în privința formei și tipului de colaborare, sunt asemănătoare, ambele fiind interesate de păstrarea identității doctrinare. Această apropiere dintre PNL și PPCD reprezintă o lovitură de imagine la adresa PD, care este interesat de colaborarea cu PPCD în perspectiva unei aderări la PPE.

Pe fondul acuzelor formulate la adresa democraților privind lipsa de moralitate a acestora și reproșurile în legătură cu încălcarea înțelegerilor și a protocolului Alianței, PNL încearcă să impună o temă pe agenda publică cu care să se identifice: reforma morală a clasei politice (liberalii fiind și inițiatorii legii lustrăției).

UDMR este singura formațiune care se află pentru a treia oară consecutiv la guvernare. Deși în actualul context politic formațiunea maghiară are un potențial de coaliție (și de șantaj) extrem de ridicat, totuși liderii maghiari nu au reușit să-l exploateze. Și asta deoarece, deși poate amenința cu ieșirea de la guvernare în condițiile în care revendicările sale nu sunt acceptate de către parteneri, totuși UDMR nu își poate atinge obiectivele decât aflându-se în zona executivului.

Formațiunea maghiară a contribuit din plin la tensionarea relațiilor din cadrul Coaliției și la lipsa de omogenitate a acesteia, oferind o temă care a stârnit multe controverse, încă nerezolvate: proiectul de lege privind Statutul minorităților naționale. Deși politica adoptată până în acest moment de formațiunea maghiară a fost aceea a pașilor mărunți, a îndeplinirii treptate a obiectivelor, fapt pentru care a fost întotdeauna deschisă la negociere și compromis, totuși în acest moment UDMR pare a fi mai puțin dispusă să cedeze, abordând o poziție ceva mai radicală. Acest lucru se datorează concurenței care a intervenit în interiorul comunității maghiare din România și care amenință siguranța celor 6-7 procente obținute constant de către UDMR.

Statutul minorităților naționale a divizat guvernarea în două tabere: UDMR și PNL vs. PD și PC. De altfel, democrații sunt cei mai înverșunați adversari ai proiectului propus de UDMR, disputa dintre cele două

formațiuni extinzându-se chiar și în afara granițelor țării. Recent, cu ocazia Congresului PPE de la Roma, atât democrații cât și udemerisții au încercat să atragă de partea lor sprijinul popularilor europeni. Din poziția sa de partid asociat la PPE, UDMR a încercat chiar să îi amenințe pe democrați cu neacordarea sprijinului în vederea acceptării de către populari a partidului condus de Emil Boc.

Conservatorii se opun și ei proiectului, mai ales după ce, în urma fuziunii prin absorbție cu PUNR, și-au întărit latura naționalistă. De fapt toate partidele parlamentare (nu numai cele din arcul guvernamental) sunt defavorabile variantei de Statul propusă de UDMR. Liberalii au o atitudine mai favorabilă din cel puțin două motive: ei sunt interesați de menținerea unui echilibru chiar și fragil în cadrul Coaliției și pentru acesta caută să adopte atitudini cât mai puțin tranșante și conciliatoare. Ei practic au echilibrat balanța în legătură cu acest subiect, raportul fiind de doi la doi. PNL caută să mențină relații de colaborare cu toate partidele, evitând să închidă anumite porți prin ocuparea unor poziții tranșante, ireconciliabile. Pe de altă parte, UDMR s-a dovedit de-a lungul timpului a fi un partener destul de fidel (atâta timp cât are de câștigat ceva). Poziția liberalilor în această problemă poate fi explicată și prin raportarea antagonică față de PD.

Un rol important în această confruntare îl are președintele Băsescu. Deși nu s-a pronunțat niciodată în fața publicului românesc pe marginea acestui subiect, totuși șeful statului și-a exprimat poziția anti-Statul, în forma propusă de UDMR, pe plan extern și în discuțiile private cu anumiți oficiali (de exemplu cu ocazia vizitei recente a unei delegații a euro-parlamentarilor populari).

Cu excepția Statutului, UDMR nu a defectat aproape deloc de la linia Coaliției.

PC a intrat în coaliție cu statutul de „soluție imorală”, iar șeful statului a încercat de fiecare dată când a avut ocazia să confirme sau să întărească acest lucru, prin atacuri la adresa miniștrilor conservatori. PC este într-o cursă continuă de vizibilitate, în condițiile în care, printr-o participare

individuală în alegeri nu ar putea atinge pragul electoral. De aceea, conservatorii au încercat să se individualizeze și să se impună la nivelul opiniei publice printr-o serie de proiecte cu evidente nuanțe populiste cum ar fi reducerea TVA la produsele alimentare de bază. PC este un partid oscilant care, datorită faptului că nu poate pătrunde prin forțele proprii în Parlament, se poate agăța de orice formațiune care îi poate asigura acest lucru. Din acest punct de vedere conservatorii nu reprezintă un partener stabil. Cu toate acestea PC este destul de atractiv datorită trustului media deținut de președintele Voiculescu. În actuala guvernare a încercat de câteva ori să-și pună în valoare potențialul de șantaj de care dispune: o primă ocazie a fost reprezentată de conjunctura creată de alegerea președintelui Camerei Deputaților. Conservatorii însă au ales un moment greșit pentru a-și demonstra relevanța și importanța în cadrul raporturilor de forțe dintre putere și opoziție, susținerea unui candidat propriu, împotriva celui propus de Alianță nu a făcut decât să deschidă noi linii de atac la adresa lor și să creeze imaginea unui partid oportunist, capabil să profite de orice situație pentru a-și satisface propriile interese politice. O a doua ocazie, speculată mult mai bine, a fost cea reprezentată de zvonul trecerii lui Adrian Năstase în tabăra conservatoare. Acest moment a fost probabil singurul când soarta Coaliției s-a aflat în mâna conservatorilor, deoarece primirea lui Năstase, un gest cu importante consecințe politice și imagologice, ar fi însemnat și destructurarea actualei formule guvernamentale.

În momentul de față nici PC și nici UDMR nu sunt dispuse să părăsească puterea. Tocmai de aceea potențialul lor de a-și impune propriile proiecte în fața partenerilor, sub amenințarea ieșirii de la guvernare, este destul de scăzut. Acest fapt a fost speculat constant de către democrați care au reactivat periodic tema alegerilor anticipate. În legătură cu cele două formațiuni mai trebuie subliniat faptul că ele sunt dispuse să colaboreze cu oricare dintre cele două forțe politice dominante – Alianța D.A. și PSD. PC și UDMR sunt partide orientate către putere, rolul lor fiind extrem de important în configurarea unei majorități parlamentare și asta în condițiile în care sistemul partidist românesc, configurat de către electorat, va evolua în perioada următoare într-o formulă echilibrată ce nu va permite nici unui actor politic să-și asume un rol dominant.

Cu toate acestea, polarizarea scenei politice este în prezent destul de fragilă. Pe fondul destrămării Alianței D.A., ce are în acest moment doar o existență formală, zvonurile privind discuțiile dintre democrați și social-democrați, dar și cele dintre liberali și formațiunea condusă de Mircea Geoană permit lansarea unor ipoteze privind posibile reconfigurări ale majorității guvernamentale. Având în vedere faptul că sistemul politic românesc s-a constituit pe opoziția și rivalitatea dintre PDSR-PSD pe de o parte și partidele istorice și PD de cealaltă parte, între cele două tabere existând la nivel imagologic bariere imposibil de trecut, o colaborare între aceste formațiuni polare ar trebui să beneficieze de justificări extrem de convingătoare, cum ar fi existența unei situații excepționale, un moment de criză ce impune depășirea rivalităților partizane și asigurarea unui consens politic mai larg.

Colaborarea PD-PSD:

- deschide o linie de atac cu un impact imagologic negativ important – refacerea FSN;
- în trecut PD a exclus orice colaborare cu PSD și a făcut din lupta împotriva acestui partid un punct programatic al său. Practic formațiunea social-democrată a devenit principalul inamic politic al PD. Alierea cu fostul dușman pune serioase semne de întrebare asupra credibilității democraților și a lui Traian Băsescu;
- este adevărat că Traian Băsescu a făcut din confruntarea cu Adrian Năstase o problemă personală în care a antrenat întreg partidul, iar în acest moment fostul președinte al PSD nu se mai află în prim-plan. Cu toate acestea, reformarea PSD și încercarea de a scăpa de eticheta de partid corupt s-au făcut prin înlăturarea unui singur om, iar colaborarea PSD-PD le aduce democraților asocierea cu o formațiune pe care au criticat-o în trecut și au prezentat-o ca fiind sursa corupției și a „sistemului ticăloșit”.

În relația PSD-PD se mai pot adăuga acea aripă liberală favorabilă lui Traian Băsescu (cea care a susținut acceptarea ofertei democrate de fuziune), **PC și UDMR**. Chiar dacă în PNL există în acest moment două tabere, elementul de divizare fiind relația cu PD și Traian Băsecu, existența

mai multor curente și facțiuni este o caracteristică a acestui partid care, după unificarea liberală, nu a condus niciodată la ruperea partidului. Este greu de crezut că acest lucru se va produce acum. În ceea ce-i privește pe conservatori și alăturarea lor la relația PSD-PC, consecința negativă pentru democrați este evident aceea a asocierii cu „soluția imorală”. Primirea PC pentru a doua oară într-o coaliție arată că gestul președintelui Băsescu a fost doar unul imagologic, acesta fiind dispus la orice compromis. Alăturarea UDMR ar fi singura care nu ar ridica probleme nici democraților, nici PSD. În ceea ce privește PRM, acesta este un partid anti-sistem și orice asociere oficială cu o formațiune considerată mai ales în mediile internaționale ca fiind extremistă, aduce prejudicii de imagine actorului politic ce acceptă o asemenea colaborare. PRM este un partid condamnat la opoziție și chiar dacă în prezent există posibilitatea încheierii unui protocol parlamentar între formațiunea condusă de Vadim Tudor și PSD, acest lucru este puțin probabil să se realizeze. Riscurile imagologice sunt importante.

Colaborarea PNL-PSD: Consecințele imagologice ale unei astfel de asocieri sunt relativ asemănătoare cu cele care îi pot afecta pe democrați. În cazul liberalilor, dincolo de colaborarea cu o formațiune polară, față de care s-a raportat de fiecare dată în termeni antagonici, se adaugă în acest caz și elementele de natură ideologica, mult mai evidente în cazul PNL. Asocierea liberalismului cu social-democrația, deși nu imposibilă, este dificil de realizat (mai ales că, în cazul ambelor formațiuni vorbim despre linii ideologice clasice, cu precădere la liberali). Ea poate produce confuzie în rândul electoratului celor două partide. Și în acest caz, alăturarea PRM nu este de preferat datorită imaginii pe care o are formațiunea condusă de Vadim Tudor, în vreme ce cooptarea UDMR și a PC poate reprezenta o soluție pentru asigurarea majorității parlamentare.

Dincolo însă de toate aceste scenarii Raportul de țară va fi decisiv pentru menținerea actualei formule guvernamentale sau pentru posibila ei reconfigurare.

Guvernul Tăriceanu a continuat practica existentă în politica românească, aceea de a amplifica rolul executivului în detrimentul legislativului, prin transformarea funcțiilor de legiferare și de dezbateri ale Parlamentului

Într-un simplu atribut de parafare și contrasemnare a actelor emise de către Guvern. Deși în Rapoartele de țară ale Comisiei Europene se atrage atenția asupra acestui fenomen, totuși de la începutul mandatului și până acum Guvernul a emis 331 de ordonanțe dintre care 84 de ordonanțe simple și 247 ordonanțe de urgență¹. De asemenea, Guvernul a ocolit de două ori Parlamentul asumându-și răspunderea în fața forului legislativ pentru pachetul de legi privind reforma în domeniul sănătății și pachetul de legi privind justiția și proprietatea. Deși Constituția oferă posibilitatea guvernului de a-și angaja răspunderea în fața Parlamentului, acest act poate avea ca subiect un program, o declarație de politică generală sau un proiect de lege. Cu toate acestea reforma în domeniul sănătății s-a făcut prin asumarea răspunderii pentru un pachet de legi ce cuprindea 17 titluri, iar pachetul de legi privind justiția și proprietatea – 16 titluri. Este adevărat, complexitatea acestor acte normative, raportul numeric extrem de echilibrat dintre putere și opoziție (mai ales la Senat), precum și experiența altor dezbateri parlamentare au fost prelungite și tergiversate extrem de mult, pe fondul urgențării măsurilor de reformă care să satisfacă cerințele UE au determinat de multe ori executivul să recurgă la asemenea măsuri.

Moțiuni de cenzură depuse de către opoziție: 1. anti-reforma sănătății (respinsă cu 214 voturi pentru și 246 împotriva) și 2. dictatura și incompetența Guvernului Tăriceanu împotriva integrării europene a României (respinsă cu 186 voturi pentru și 265 împotriva). Au mai fost depuse 7 moțiuni simple la Camera Deputaților și 5 la Senat.

---

¹ În luna decembrie a anului 2004, în numai câteva zile de la preluarea mandatului Guvernul a emis 5 ordonanțe de urgență. În anul 2005 au fost emise 55 de ordonanțe simple și 209 ordonanțe de urgență, iar în anul 2006 executivul a emis 29 de ordonanțe simple și 33 ordonanțe de urgență. Fostul guvern a emis peste 1100 de ordonanțe simple și de urgență.